

Antikrist (2Te 2,1–12)

Základní verš

„Ať vás nikdo žádným způsobem nesvede, protože [ten den] nenastane, dokud napřed nepříjde odpadnutí a nebude zjeven ten člověk bezzákonnosti, syn záhuby...“ (2Te 2,3; ČSP)

Hlavní myšlenka

Pavel, který se snaží napravit nesprávný pohled tesalonických křesťanů na závěr dějin, ve svém dopise odhaluje některé ze satanových podvodů doby konce.

V pasáži na tento týden budeme znovu přemýšlet nad Pavlovými slovy ohledně doby konce. Jeho důraz však bude trochu odlišný od toho, který jsme již četli. Některé detaily již svým adresátům objasnil. V tomto textu ale projevuje spíše pastorační zájem a chce své čtenáře uklidnit a přesvědčit je, aby trpělivěji očekávali události doby konce. Zároveň je varuje před falešnými naukami, které už na toto téma v jejich společenství kolovaly.

Úvodní část našeho textu (2Te 2,1.2) obsahuje některé řecké výrazy, které nás odkazují na 1Te 4,13–5,11, jako třeba „příchod Páně“ (1Te 4,15) nebo „den Páně“ (1Te 5,2). Svým způsobem je tato pasáž objasněním toho, co Pavel řekl již dříve. Snaží se v ní poukázat na pravdy, kterým bychom měli porozumět i dnes.

Problém

¹Pokud jde o příchod Pána Ježíše, kolem něhož budeme shromážděni, prosíme vás, bratři, ²abyste se nedali snadno vyvést z rovnováhy nebo vylekat nějakým projevem ducha nebo řečí či listem, domněle pocházejícím od nás, jako by den Páně měl už nastat. (2Te 2,1.2)

Osobní studium

V těchto Pavlových slovech můžeme zaslechnout odkaz na varování, které vyjádřil už dříve Ježíš (Mt 24,1–13). Tesaloničtí se dali snadno vyvést z rovnováhy některými informacemi, které se k nim dostaly krátce poté, co Pavel napsal svůj první dopis.

Pavel se nesnaží přesně identifikovat zdroj tohoto zmatku. Možná o něm ani sám mnoho neví. Když se zmiňuje o „projevu ducha“ (2Te 2,2) může mít na mysli buď poselství nějakého falešného proroka, nebo překroucení poselství Pavlova prvního dopisu. Druhým možným zdrojem znepokojení bylo mluvené slovo; učení, které se šířilo mezi členy. Pavel také vzpomíná dopis, který je zneklidnil a který byl pravděpodobně podvrhem.

Ani ta neupřímnější a nejpozornější péče duchovního „pastýře“ nemůže zcela zamezit tomu, aby se ve společenství věřících neobjevily a neujaly některé falešné myšlenky. Pro mnoho lidí je snadnější přijmout zajímavý a lákavý výklad, na který narazí, než si dát tu práci a důkladně zkoumat Písmo. Některé nové myšlenky mohou být samy o sobě biblické, ale stávají se scestnými, pokud nejsou vyvažovány i ostatním učením Bible.

Zdá se, že v Tesalonice měli právě posledně zmíněný problém. Měli mnoho správných poznatků ohledně Ježíšova druhého příchodu a událostí, které jsou s ním spojeny. Pravděpodobně však extrémně zdůrazňovali pouze jeden aspekt této víry bez vyvážení tohoto pohledu ostatními pravdami. Tak intenzivně se upnuli ke sledování znamení Kristova návratu (Mt 24,4–8), že nejprve naříkali nad jeho zpožděním (1Te 4,13–15) a poté zase dospěli k závěru, že už je tady.

Aplikace

Jaké podobně nebezpečné postoje mohou být lákavé dnes pro nás, křesťany 21. století? Které myšlenky (samy o sobě biblické) můžeme dnes v souvislosti s Ježíšovým příchodem nezdravě zdůrazňovat na úkor ostatních aspektů biblického poselství? Určování dat? Rozvíjení konspiračních teorií o činnosti duchovních nepřátel? Nebo naopak jen důraz na to, že hodinu a den nikdo nezná? V čem tkví nebezpečí jednotlivých pohledů?

Pavlova stručná odpověď

³At' vás nikdo žádným způsobem nesvede, protože nenastane, dokud napřed nepřijde odpadnutí a nebude zjeven ten člověk bezzákonnosti, syn záhuby, ⁴který se staví na odpor proti všemu a pyšně se pozvedá nade všecko, čemu se říká Bůh nebo co se uctívá, takže sám usedne jako Bůh do Boží svatyně a bude se vydávat za Boha. (2Te 2,3.4; ČSP)

Osobní studium

V krátkém období mezi sepsáním prvního a druhého listu do Tesaloniky vládl v tamním sboru zmatek ohledně toho, co Pavel chtěl svým prvním dopisem vlastně říci. Někteří na základě jeho četby dospěli k závěru, že druhý příchod je již téměř za dveřmi nebo se snad již nějakým tajným způsobem uskutečnil (2Te 2,2). Pavel na to reaguje stručně, ale jasně: Něco takového nemůže být pravda, protože byla předpovězena ještě řada věcí, které se zatím nestaly.

Verše 3 a 4 mají v původním řeckém znění podobu neúplné věty. Sloveso „nenastane“ v něm schází, ale většina překladů je tam z logických důvodů doplňuje. Pavel zde zmiňuje celou řadu věcí, které musí předcházet Ježíšovu návratu. Napřed přijde „odpadnutí“ a poté se objeví „člověk bezzákonnosti“. Za jeho objevením se před Ježíšovým návratem stojí podle 2Te 2,8–10 satan (více o tom budeme hovořit v části na středu). Toto zlo však již předtím působí jako „tajemství“, nicméně je stále ještě zadržováno (2Te 2,6.7).

Verš 4 popisuje činnost „člověka bezzákonnosti“, který po nějakou dobu působí skrytě, ale nakonec se plně projeví. Staví se na odpor vůči Bohu, vyvyšuje se nad něj, usedá v chrámu a vydává se za Boha. V tomto verši můžeme najít celou řadu výrazných odkazů na známé starozákonní texty. Myšlenka pyšného pozdvížení se nade vše a touha uzurpovat si Boží místo v nebeské svatyni nám připomíná činnost „malého rohu“ v Da 8. Touha vyvýšit se nad Boha a měřit se s Nejvyšším nás odkazuje k textům o satanovi v Iz 14 a Ez 28; stejně tak zde vidíme podobu s rouhající se mocností v Da 11,36–39. Tento popis „člověka bezzákonnosti“ nás tedy odkazuje na působení jak samotného satana, tak i jeho pozemských spolupracovníků v průběhu křesťanských dějin.

Aplikace

Pavel v našem textu hovoří o událostech, které svým způsobem ovlivní a zasáhnou celý svět. Jakým způsobem se ale může něco z charakteristiky „člověka bezzákonnosti“ projevat i v mém osobním životě?

Ten, který brání nepravosti

⁵Nevzpomínáte si, že jsem vám to říkal, ještě když jsem byl u vás? ⁶Víte přece, co zatím brání tomu, aby se ukázal dříve, než přijde jeho čas. ⁷Ta nepravost již působí, ale jen skrytě, dokud nebude odstraněn z cesty ten, kdo tomu brání. (2Te 2,5–7; ČEP)

⁵Nevzpomínáte si, že jsem vám toto říkal, ještě když jsem byl u vás? ⁶Také víte, co ho nyní zdržuje, aby byl zjeven až ve svůj čas. ⁷Neboť tajemství této bezzákonnosti již působí; jen čeká, dokud ten, kdo je nyní zdržuje, nebude z prostředku vzat. (2Te 2,5–7; ČSP)

Osobní studium

Pokud tyto verše spojíme s těmi předchozími, uvidíme, že nám Pavel nastiňuje tři období dějin – od jeho dnů až do konce. Poslední období začíná druhým příchodem Ježíše. Předtím se ukáže a projeví člověk bezzákonnosti (2Te 2,3.8) Ale tomu všemu bude ještě předcházet doba „tajemství“ a zdržování (2Te 2,6.7).

I když bychom rádi plně porozuměli tomu, co zde Pavel říká, zdá se, že máme před sebou stále ještě řadu otazníků. Pro sílu, která zdržuje a brání bezzákonnosti, je v 6. verši použit střední rod (to, co zdržuje či brání), v 7. verši rod mužský (ten, který brání). „Bezzákonný“ je v 8. verši v mužském rodu, zatímco 7. verš hovoří ve středním rodu o „tajemství bezzákonnosti“. Stejně tak není z původního textu zcela jasné, zda moc, která bezzákonnosti brání, bude odstraněna z cesty, nebo z ní sama ustoupí.

Kdo je tedy tím, kdo brání bezzákonnost a brání jí? Zdá se, že již působí v Pavlových dnech, stojí na straně Božího zákona (brání bezzákonnosti, v. 7) a je dostatečně silný na to, aby zabránil satanovu dílu (v. 8).

Z novozákonních textů vyplývá, že události doby konce navazují na závěrečné hlásání evangelia (např. Mt 24,14; Mk 13,10; Zj 14,6.7). V tom případě by bylo možné, že je to sám Bůh, který podle Pavla zdržuje určité události a působení bezzákonnosti, aby každý mohl slyšet poselství evangelia.

Zjevení antikrista

⁸A potom bude zjeven ten Bezzákonný, kterého Pán Ježíš odstraní dechem svých úst a zahladí jej i jeho skutky jasným zjevením svého příchodu. ⁹Příchod Bezzákonného je podle působení Satana se vši mocí, znameními a lživými zázraky ¹⁰a s veškerým klamem nepravosti pro ty, kteří hynou, protože nepřijali lásku k pravdě, aby byli zachráněni. (2Te 2,8–10; ČSP)

Osobní studium

O člověku hříchu (bezzákonnosti) byla řeč již v 2Te 2,3.4. V průběhu křesťanských dějin znevažoval význam Božího zákona a nárokoval si moc náležející jen Kristu. V pasážích, jako je Da 7,20–25 (malý roh) a Zj 13,1–7 (šelma z moře), se tímto jednáním vyznačuje moc, která působí v období po pádu Římské říše a spojuje v sobě náboženskou i světskou moc, díky níž pronásleduje Boží svaté. Jedinou mocí, která by odpovídala tomuto prorockému popisu, může být papežství. Mnoho vykladačů už v dějinách označovalo tuto instituci za antikrista. (Je zajímavé, že se většina protestantů od této interpretace odklonila až v posledních dvou staletích, což je ve světle našeho chápání událostí doby konce velmi zajímavé zjištění.) Toto ztotožnění „člověka bezzákonnosti“ z 2Te 2 s papežstvím odpovídá použití mužského rodu (osoba, představitel) a zároveň rodu středního (systém, moc, instituce).

Zmínka o „tajemství této bezzákonnosti“ ve verši 7 vystihuje podstatu jeho působení. Ke konci dějin této země, před Ježíšovým návratem, se toto spíše „utajené“ působení projeví ve světovém měřítku otevřenou opozicí vůči Bohu, jeho autoritě a zákonu. Zdá se tedy, že papežství bude hrát ještě významnou roli v událostech doby konce.

Dnešní pasáž nám dává nahlédnout i do „zákulisi“ pozemských událostí a upozorňuje nás na největšího „antikrista“, který stojí v pozadí všeho. Je to satan, jenž je původcem všech klamů doby konce. Blížící se Ježíšův návrat jej vyprovokuje k závěrečnému zoufalému pokusu zmařit Kristovo dílo. Objeví se ve viditelné podobě, aby napodoboval Ježíšovo pozemské dílo (viz Sk 2,22; více v lekci na pátek). Prostřednictvím falešných zázraků se pokusí odvést pozornost lidí od evangelia (poselství o životě, smrti a vzkříšení Ježíše) i od jeho druhého příchodu.

Aplikace

Jak rozumíš zmínku o tom, že ti, kteří byli svedeni satanským působením, „nepřijali lásku k pravdě“ (v. 10)? Jakou roli pro tebe v křesťanství hraje láska? Co pro tebe znamená pravda? Jak je možné obojí spojit?

Pravda a lež

¹⁰...a s veškerým klamem nepravosti pro ty, kteří hynou, protože nepřijali lásku k pravdě, aby byli zachráněni. ¹¹Proto na ně Bůh posílá mocné působení bludu, aby uvěřili lži ¹²a aby všichni, kdo neuvěřili pravdě, ale našli zalíbení v nepravosti, byli tak odsouzeni. (2Te 2,10–12; ČSP)

Osobní studium

Pro mnohé lidi je verš 11 velmi obtížný. Pavel zde naprosto otevřeně říká, že „Bůh posílá mocné působení bludu, aby uvěřili lži“ (2Te 2,11; ČSP). Bezprostřední reakcí někdy bývají otázky: „Jak může Bůh pravdy poslat na lidi působení bludu? Je možné, aby Bůh jednal podobně jako satan v době konce?“ (Srov. 2Te 2,11 a 2Te 2,9).

V dnešní pasáži máme možnost nahlédnout do velkého sporu mezi Kristem a satanem, který se dotýká hlubších problémů, než jen událostí pozemských dějin. Satan obvinil Boha z toho, že je nelaskavým, krutým vládcem, který klame své stvoření. V období závěrečné krize planety Země Bůh „posílá“ klam na bezbožné. Ne však proto, že by sám klamal, ale proto, že umožňuje lidem rozhodnout se, zda chtějí stát na straně lži, anebo na straně pravdy a poté nést následky svého vlastního rozhodnutí (2Te 2,12). Sklízí tak jen důsledky svého špatného jednání. Události doby konce tak umožní, aby se projevila skutečná povaha satana i jeho následovníků.

Blud a klam mají svůj původ v tom, že lidé odmítají Kristovo evangelium. Podle verše 10 odmítní bezbožní přijmout lásku k pravdě. V pozadí těchto textů je možné vnímat Kristovu nabídku spasení, jak ji představuje evangelium. Papežství však v dějinách svým učením a jednáním zatemnilo a zkreslilo obraz evangelia. Toto dílo pokračuje dál až do doby, kdy bude odhaleno v celé své hrůznosti (2Te 2,8–12). Závěrečné hlásání evangelia (Mt 24,14; Zj 14,6.7) tak tvoří logický kontext pro závěrečný soud i pro velký klam.

V závěru dějin této planety to nebudou v prvé řadě politické události, které zásadně ovlivní lidská rozhodování, ale hlásání evangelia Ježíše Krista, které jasně rozliší dobro od zla. Antikrist projeví svůj skutečný charakter a zdeformuje v očích lidstva život, smrt a nebeskou vládu Pána Ježíše. Všechny ostatní postavy tohoto velkého dramatu hrají už jen vedlejší role.

Aplikace

Co je podle 2Te 2,12 hlavním důvodem, proč lidé nepřijímají pravdu? Prožil jsi něco takového i ve svém vlastním životě? Může hrozit „zalíbení v nepravosti“ také tobě, který se považuješ za křesťana? Jsi ještě ochotný hledat v životě „pravdu“?

Podněty k zamyšlení

„Apoštol Pavel varoval církev, aby neočekávala příchod Ježíše Krista za jeho života. Ten den ‚nenastane‘, napsal, ‚dokud nedojde ke vzpouře proti Bohu a neobjeví se člověk nepravosti‘ (2Te 2,3). Teprve po velkém odpadnutí a dlouhém období vlády ‚člověka nepravosti‘ můžeme očekávat příchod Pána. ‚Člověk nepravosti‘, nazývaný také ‚tajemství nepravosti‘, ‚syn zatracení‘ a ‚ten hříšný‘, představuje papežství, které – jak předpověděla proroctví – mělo vládnout 1 260 let.“ (GC 356.356; VDV 237.238)

„Vrcholným činem velkého podvodného dramatu bude satanovo napodobení Ježíše Krista. (...) Laskavým hlasem zopakuje některé z pravd, které kdysi vyslovil Spasitel, bude uzdravovat lidské nemoci a pak bude lidem tvrdit, že změnil sobotu na neděli, a bude všem přikazovat, aby světili den, kterému on poželhal. (...) Pouze lidé, kteří opravdově studují Písmo a zamilovali si pravdu, budou chráněni před velkým klamem, který ohrozí celý svět.“ (GC 624.625; VDV 403.404)

„Při zvěstování poselství se vyhýbejme osobním útokům na jiné církve, včetně církve římskokatolické. Boží andělé vidí v různých denominacích mnohé, kteří mohou být s velkou dávkou obezřetnosti osloveni. Budme tedy velmi opatrní v našem vyjadřování. (...) Existují témata, u nichž je nejlépe mlčet. Mnozí lidé byli svedeni. Hovořme o pravdě v duchu a výrazech lásky.“ (EV 576)

Otázky k rozhovoru:

- 1. Mnozí se dnes domnívají, že se instituce papežství změnila, a do jisté míry mají pravdu. Svou rolí a učením si však stále nárokuje to, co náleží pouze Kristu a co on udělal pro nás. Je tedy pořád mocí, o níž hovoří proroctví. Jak můžeme i nadále stát za biblickým učením ohledně této moci, a zároveň jasně projevat křesťanskou lásku a takt?*
- 2. I v rámci církve adventistů se stále setkáváme s lidmi, kteří navrhují nová data závěrečných událostí, mají zcela jasné a detailní scénáře a rozvíjejí nejrůznější konspirační teorie. Jak na ně máme reagovat? Do jaké míry jsme ještě otevření tomu, abychom přijali nějaké nové světlo? Kde by ale měla být hranice, za kterou bychom neměli jít?*

Shrnutí

Jako reakci na nesprávné chápání tesalonických křesťanů ohledně Kristova návratu sepsal Pavel velmi cenné pojednání o tomto tématu. Nesmíme však zapomínat na to, že hlavním tématem, o které v posledních dnech půjde, nebude načasování či detailní znalost posledních událostí, ale to, na které straně velkého sporu se rozhodneme stát.